

Darba aizsardzība

Publicēts: 01.09.2020.

Jautājums: Ministru kabineta 2003.gada 25. februāra noteikumu Nr.92 "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus" 8.1 punktā ir noteikts, ka projekta izpildes koordinātoram nepieciešams būvprakses sertifikāts būvdarbu vadīšanas un būvuzraudzības jomā. [↗](#)

Atbilde

Saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 25.februāra noteikumiem Nr.92 "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus" (turpmāk – noteikumi Nr.92) par projekta izpildes koordinātoru ir tiesīga būt persona, kas:

1) normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir saņēmusi būvprakses sertifikātu būvdarbu vadīšanas un būvuzraudzības jomā un atbilst vismaz vienai no šādām prasībām:

- apgūvusi pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzībā (teorijas sadaļu) un specializētās darba aizsardzības zināšanas būvniecībā;

- iegūvusi pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzības jomā;

2) iegūvusi otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzības jomā.

Šāds formulējums noteikumos tika iekļauts, pamatojoties uz iepriekš spēkā esošajiem Ministru kabineta 2003.gada 8.jūlija noteikumiem Nr.383 "Noteikumi par būvprakses un arhitekta prakses sertifikātu piešķiršanu, reģistrēšanu un anulēšanu", kur pēc jomu sadalījuma būvdarbu vadīšana un būvuzraudzība tika izdalīta kā viena sertificēšanas joma.

Šobrīd minētie noteikumi ir zaudējuši spēku un to vietā pieņemtajos Ministru kabineta 2014.gada 7.oktobra noteikumos Nr.610 "Būvspeciālistu kompetences novērtēšanas un patstāvīgās prakses uzraudzības noteikumi" būvdarbu vadīšana un būvuzraudzība ir noteiktas kā atsevišķas sfēras.

Attiecīgi, ņemot vērā jaunāko regulējumu par būvspeciālistu kompetences novērtēšanu, ir pieļaujams, ka projekta izpildes koordinātoram ir iegūts būvprakses sertifikāts tikai vienā no minētajām jomām – būvdarbu vadīšanas vai būvuzraudzības jomā. Tādējādi tiek sasniegts noteikumu Nr.92 mērķis un nodrošināts, ka projekta izpildes koordinātoram ir zināšanas būvniecības procesos, kā arī darba aizsardzības jautājumos.

Cik darba aizsardzības speciālistiem ir jābūt uzņēmumā?

Saskaņā ar 2001.gada 20.jūnija Darba aizsardzības likuma 9.panta pirmo daļu - lai organizētu darba aizsardzības sistēmu, darba devējs, ņemot vērā uzņēmumā nodarbināto skaitu un darbības veidu, norīko vai pieņem darbā vienu vai vairākus darba aizsardzības speciālistus vai izveido darba aizsardzības organizatorisko struktūrvienību. Minētā panta trešajā daļā noteikts - ja uzņēmumā ir ne vairāk kā 10 nodarbināto un darba devējs ir apmācīts Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, viņš pats var veikt darba aizsardzības speciālista pienākumus.

Ja darba aizsardzības sistēmu nav iespējams organizēt atbilstoši 9.panta pirmajā daļā noteiktajam, darba devējs šīs sistēmas izveidē un uzturēšanā iesaista kompetentu institūciju vai kompetentu speciālistu, bet uzņēmumā norīko par darba aizsardzību atbildīgo personu.

Kādai izglītībai jābūt darba aizsardzības speciālistiem?

2010.gada 10.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” (MK 18.12.2012.noteikumu Nr.883 redakcijā, kas stājas spēkā ar 01.07.2013.) 2.punktā noteikts, ka darba devējs vai darba devēja norīkota persona, ja uzņēmumā nav vairāk par 10 nodarbinātajiem un ja darba devējs pats veic darba aizsardzības speciālista pienākumus atbilstoši Darba aizsardzības likumam, vai darba aizsardzības speciālists iegūst vienu no šādiem zināšanu līmeņiem darba aizsardzības jomā:

augstākā līmeņa zināšanas (profesionālā augstākā izglītība), kuru apgūst pirmā vai otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās;

pamatlīmeņa zināšanas, kuras apgūst profesionālās pilnveides izglītības programmā.

2.¹ Papildus šo noteikumu [2.punktā](#) minētajiem zināšanu līmeņiem personas, kuras ir apguvušas darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmu, var iegūt specializētās zināšanas darba aizsardzības jomā saistībā ar komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju (turpmāk – specializētās zināšanas).

Kur var iegūt atbilstošas zināšanas darba aizsardzības jomā?

Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumu Nr.749 "Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos" (MK 18.12.2012.noteikumu Nr.883 redakcijā, kas stājas spēkā ar 01.07.2013.) 3.punktā noteikts, ka atbilstošas zināšanas darba aizsardzības jomā var iegūt, apgūstot šādas programmas:

3.1. Izglītības un zinātnes ministrijas akreditētās augstākās profesionālās izglītības studiju programmas, ja tajās tiek apgūtas zināšanas atbilstoši profesiju standartiem "Darba aizsardzības speciālists" vai "Darba aizsardzības vecākais speciālists", – augstākā līmeņa zināšanas;

3.2. Izglītības un zinātnes ministrijas licencētās profesionālās pilnveides izglītības programmas, kuras īsteno akreditētas izglītības iestādes, – pamatlīmeņa zināšanas un specializētās zināšanas.

Profesionālās augstākās izglītības ieguves studiju programmas apjomi noteikti minēto noteikumu punktos:

4. Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības ieguvei studiju programmas apjoms ir vismaz 80 kredītpunktu.

5. Otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības ieguvei studiju programmas apjoms ir vismaz 40 kredītpunktu. Studiju programma tiek īstenota uz iepriekš iegūtas augstākās profesionālās vai akadēmiskās izglītības bāzes.

Par pamatlīmeņa un specializēto zināšanu apjomu un to apguvi ir noteikts šo noteikumu punktos:

6. Pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzības jomā var iegūt personas, kurām ir vismaz pamatzglītība, apgūstot darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmu, ko izstrādājis izglītības iestāde atbilstoši Izglītības un zinātnes ministrijas apstiprinātajam paraugam. Darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmas apjoms ir 60 stundu, no kurām 40 stundu ir teorijas sadaļa un 20 stundu prakse.

6.¹ Specializētās zināšanas apgūst profesionālās pilnveides izglītības programmā, kuras apjoms ir 40 stundu un kura saistīta ar attiecīgo komercdarbības veidu, atbilstoši Izglītības un zinātnes ministrijas apstiprinātajam paraugam.

Visu augstāk minēto izglītības līmeņu apmācību darba aizsardzības jomā var apgūt akreditētās izglītības iestādēs (mācību centros). Nacionālā izglītības iespēju datubāze (NIID) apkopo Latvijas izglītības iestāžu piedāvātās izglītības iespējas,

mājas lapa <http://www.niid.lv/>.

Kādā gadījumā darba devējam ir jāiesaista kompetenta institūcija vai kompetentais speciālists? Vai darba devējs var neiesaistīt kompetento institūciju vai kompetento speciālistu?

2005.gada 8.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju” nosaka tos komercdarbības veidus, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju, kompetentās institūcijas iesaistīšanas kārtību, kā arī gadījumus, kad darba devējs, veicot komercdarbību, drīkst neiesaistīt kompetentu institūciju. Augstāk minēto noteikumu 2.punktā noteikts, ka darba devējs darba aizsardzības sistēmas izveidē un uzturēšanā iesaista kompetentu institūciju, ja viņš atbilstoši vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācijai NACE veic kādu no šo noteikumu 1.pielikumā minētajiem komercdarbības veidiem.

Minēto noteikumu 5.punkts nosaka - darba devējs drīkst neiesaistīt kompetentu institūciju, ja uzņēmumā nav vairāk par pieciem nodarbinātajiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju” 5.¹punktu - ja uzņēmumā ir 6 līdz 10 nodarbināto, darba devējs drīkst neiesaistīt kompetentu institūciju, ja viņš nodrošina šādu prasību izpildi:

5.¹1. uzņēmumā ir izveidota un darbojas darba aizsardzības sistēma;

5.¹2. darba vides iekšējo uzraudzību un risku novērtēšanu uzņēmumā veic darba aizsardzības speciālists, kura zināšanas atbilst vienai no šādām prasībām:

5.¹2.1. ieguvis profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzībā;

5.¹2.2. ieguvis augstāko izglītību dabaszinātnēs, inženierzinātnēs, veselības aizsardzības jomā vai tiesību zinātnēs un viņam ir vismaz piecu gadu darba pieredze attiecīgajā profesijā vai darba aizsardzībā, kā arī viņš ir apguvis darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmu 160 stundu apjomā vai tās apguve uzsākta līdz 2013.gada 30.jūnijam;

5.¹2.3. apguvis darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmu un specializēto zināšanu izglītības programmu darba aizsardzības jomā saistībā ar attiecīgo komercdarbības veidu. (5.¹2.3.apakšpunkts stājas spēkā 01.07.2013.)

Augstāk minēto noteikumu 5.²punktā noteikts - ja uzņēmumā ir 11 vai vairāk nodarbināto, darba devējs drīkst neiesaistīt kompetentu institūciju, ja viņš nodrošina šādu prasību izpildi:

5.²1. uzņēmumā ir izveidota un darbojas darba aizsardzības sistēma;

5.²2. darba vides iekšējo uzraudzību un risku novērtēšanu uzņēmumā veic darba aizsardzības speciālists, kas ieguvis profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzībā.

Kas sedz izdevumus, kas saistīti ar nodarbināto obligātām veselības pārbaudēm?

Saskaņā ar 2001.gada 20.jūnija Darba aizsardzības likuma 15.panta otro daļu – izdevumus, kas saistīti ar nodarbināto obligātām veselības pārbaudēm, sedz darba devējs. Minētā panta trešajā daļā noteikts, ka izdevumus, kas saistīti ar obligātām veselības pārbaudēm pirms darba tiesisko vai valsts civildienesta tiesisko attiecību uzsākšanas, pēc savstarpējas vienošanās sedz attiecīgā persona no saviem līdzekļiem vai darba devējs.

Vai darba devējam ir jāapmaksā darbiniekam brīļu iegāde? Ja jā, tad kādā apmērā?

Saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 6.augusta noteikumiem Nr.343 „Darba aizsardzības prasības, strādājot ar displeju” 12.punktu – ja veselības pārbaudē konstatēts, ka nodarbinātajam nepieciešami darba pienākumu veikšanai piemēroti speciāli medicīniski optiski redzes korekcijas līdzekļi (brilles), darba devējs nodrošina ar tiem attiecīgo nodarbināto. Minēto noteikumu 14.punktā noteikts, ka nepieciešamos izdevumus (piemēram, brillu lēcu un brillu ietvaru iegāde, darba brillu izgatavošana) sedz darba devējs. Darba devējs speciālo medicīniski optisko redzes korekcijas līdzekļu (brillu) iegādes kārtību nosaka darba kārtības noteikumos vai darba koplīgumā.

Cik bieži nodarbinātos, kuri veic darbu birojā (katru darba dienu vismaz divas stundas strādā ar displeju darbstacijā), jānosūta uz periodiskajām veselības pārbaudēm?

Kārtību, kādā veicama obligātā veselības pārbaude tiem nodarbinātajiem, kuru veselības stāvokli ietekmē vai var ietekmēt veselībai kaitīgi darba vides faktori, un tiem nodarbinātajiem, kuriem darbā ir īpaši apstākļi nosaka 2009.gada 10.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”.

Saskaņā ar augstāk minētajiem noteikumiem, nodarbinātos, kuri veic darbu birojā (katru darba dienu vismaz divas stundas strādā ar displeju darbstacijā), uz periodiskajām veselības pārbaudēm nosūta reizi trijos gados. Ministru kabineta noteikumu Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” 1.pielikuma (veselībai kaitīgi darba vides faktori) 4.11.apakšpunktā (darbs ar datoru (darbs ar displejiem un darbstacijām)) noteikts - darba devējs var nosūtīt nodarbināto biežāk kā reizi trijos gados tikai redzes pārbaudei pie oftalmologa vai optometrista, nodrošinot, ka reizi 3 gados nodarbinātā veselības pārbaudi veic arodslimību ārsts šajos noteikumos noteiktajā kārtībā.

Pielikumi

 [par_ki_fricss_29032016.pdf](#)

 [Ministru Kabineta noteikumu Nr. 99 \(08.02.2005\) 1. pielikums](#)

 [Saīsināts shematisks skaidrojums par darba aizsardzības sistēmas organizēšanu uzņēmumā](#)
<https://www.vdi.gov.lv/lv/darba-aizsardziba>